

Дмитро Бардаков

здобувач вищої освіти юридичного факультету
Сумського національного аграрного університету

Суб'єкти розслідування воєнних злочинів в період воєнного стану в Україні

Тема розслідування воєнних злочинів в Україні є надзвичайно актуальною з кількох причин - притягнення до відповідальності осіб, винних у скоєнні воєнних злочинів, є фундаментальним принципом міжнародного права. Це дозволяє відновити порушену справедливість та дає жертвам і їхнім родинам можливість відчувати, що злочин не залишився безкарним. Також детальне розслідування дозволяє зібрати докази, які будуть свідчити про масштаби та характер воєнних злочинів, що були скоєні. Це є важливим для історичної пам'яті та для того, щоб майбутні покоління знали правду про події, які відбувалися.

Розділ IX¹ Кримінального процесуального кодексу України містить у собі положення, що стосуються особливого режиму досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану, зокрема:

Відповідно до пункту 2 частини 1 та частини 5 статті 615 КПК України:

У разі введення воєнного стану та якщо: слідчий суддя не має об'єктивної можливості виконувати повноваження, визначені статтями 140, 163, 164, 170, 173, 206, 219, 232, 233, 234, 235, 245-248, 250 та 294 цього Кодексу, ці повноваження виконуються керівником відповідного органу прокуратури за клопотанням прокурора або за погодженням з прокурором клопотанням слідчого.

Рішення керівника органу прокуратури приймається у формі постанови та має містити обґрунтування правомірності здійснення ним повноважень слідчого судді.

У разі неможливості проведення підготовчого судового засідання обраний слідчим суддею, керівником органу прокуратури під час досудового розслідування запобіжний захід у вигляді тримання під вартою вважається продовженим до вирішення відповідного питання у підготовчому судовому засіданні, але не більше ніж на два місяці [1].

Відповіддю української системи кримінальної юстиції на виклики, пов'язані з розслідуванням воєнних злочинів, стала комплексна реформа. Зокрема, було здійснено адаптацію Кримінального процесуального кодексу України до умов воєнного стану, створено спеціалізовані підрозділи для розслідування таких злочинів, розширено міжнародне співробітництво з Міжнародним кримінальним судом, Євроюстом та іншими міжнародними організаціями. Крім того, важливу роль відіграє використання відкритих джерел інформації, особливо для документування злочинів на тимчасово окупованих територіях. У процесі розслідування широко застосовуються норми міжнародного гуманітарного та кримінального права, а також залучаються громадські організації та експерти [2, с. 92-93].

Пункт 2 частини 1 статті 615 КПК України передбачає, що керівнику відповідного органу прокуратури можуть бути делеговані певні повноваження слідчого судді для вирішення питань, таких як:

- застосування заходів забезпечення кримінального провадження (привід, тимчасовий доступ до речей і документів, арешт майна);
- виконання загальних обов'язків судді з захисту прав людини;
- продовження строків досудового розслідування;
- проведення допиту та впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування...

Законом України № 2462-IX від 27 липня 2022 року було внесено зміни до Кримінального процесуального кодексу України, які стосуються порядку здійснення окремих слідчих дій в особливих умовах воєнного стану. Зокрема, було визначено, що рішення про проведення таких дій приймається виключно керівником відповідного органу прокуратури за поданням безпосередньо прокурора або слідчого, погодженим з прокурором.

Зважаючи на те, що повноваження керівника органу прокуратури щодо прийняття відповідних процесуальних рішень є делегованими, а законодавством не передбачено спеціальних вимог до форми клопотання, слід виходити з того, що таке клопотання має відповідати загальним вимогам, встановленим Кримінальним процесуальним кодексом України для клопотань, які подаються слідчим або прокурором до слідчого судді. Остаточне рішення керівника органу прокуратури оформляється у вигляді постанови, як це передбачено відповідною нормою КПК України.

У мотивувальній частині постанови керівник органу прокуратури зобов'язаний навести детальні аргументи, які підтверджують відсутність об'єктивної можливості для слідчого судді розглянути відповідне клопотання. Ця частина постанови має містити елементи, характерні для вступної, мотивувальної та резолютивної частин ухвали слідчого судді [3, с. 15].

Таким чином, розслідування воєнних злочинів в Україні є складним і тривалим процесом, який вимагає значних зусиль від національних та міжнародних органів. Незважаючи на численні виклики, міжнародне співробітництво та використання сучасних технологій дозволяють досягти значних результатів. Важливо, щоб процес розслідування був прозорим, незалежним та об'єктивним.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 2013 року, № 9-10, № 11-12, № 13, ст.88.
2. Гловюк Ірина. "Кримінальне провадження щодо воєнних злочинів: виклики та відповіді." *Law of Ukraine/Pravo Ukraini* 5 (2023).
URL: <http://surl.li/rfzqmh> (дата звернення - 02.10.2024).
3. Гловюк І., Дроздов О., Тетерятник Г., Фоміна Т., Рогальська В., Завтур В. Особливий режим досудового розслідування, судового розгляду в умовах воєнного стану: науково-практичний коментар Розділу IX-1 Кримінального процесуального кодексу України. Видання 4. Електронне видання (станом на 30 грудня 2022 р.). Дніпро-Львів-Одеса-Харків. 2023. 82 с.

Юридичний факультет Національного університету
біоресурсів і природокористування України
Інститут права Львівського державного університету
внутрішніх справ
Юридичний факультет Запорізького національного
університету
Юридичний факультет Сумського Національного
аграрного університету
Студентський науковий гурток «Клуб юних теоретиків»

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

учасників

ХVІІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО- ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ «ПРОБЛЕМИ ЮРИДИЧНОЇ НАУКИ ОЧИМА МОЛОДИХ НАУКОВЦІВ»

17 жовтня 2024 р.

м. Київ

УДК: 340:167.1:378.2

**Матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної онлайн-конференції
«Проблеми юридичної науки очима молодих науковців»**

П.78

**Проблеми юридичної науки очима молодих науковців : зб. наук. пр. XVIII Всеукр.
наук.-практ. онлайн-конф. (м. Київ, 17 жовтня 2024 р.) / Укладачка: Віра Качур. К.,
2024. 420 с.**

У збірнику подані наукові здобутки учасників, що присвячені
проблемам юридичної науки.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

**За зміст наукових матеріалів відповідальність несуть їх автори та
наукові керівники**